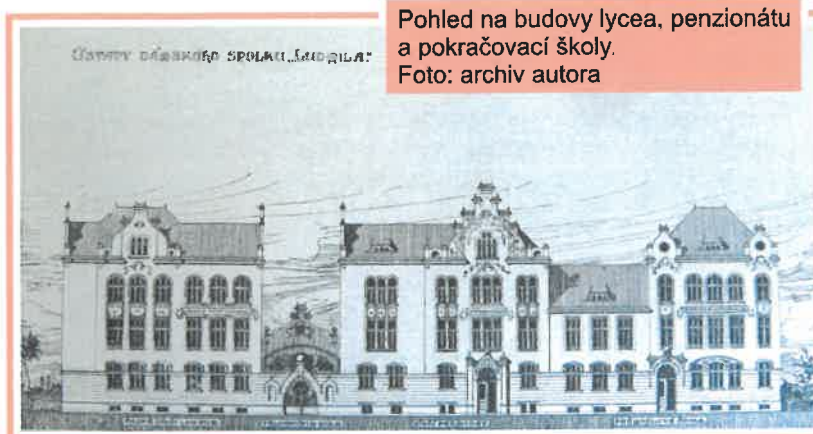

VYCHÁZKA ZA HISTORIÍ

27

Dámského spolku Ludmila.

Vycházka za historií Dámského spolku Ludmila se zaměří na bývalé dívčí lyceum Vesna, jeho penzionát a prostory dřívější ženské průmyslové školy. Dívčí a ženské vzdělávání má v Českých Budějovicích pozoruhodnou historii. Vesna nebyla pro obyvatele Budějovic jen bohyní jara podle slovanské mytologie, ale především názvem pro vzdělávací ústav, který byl v Čechách z velké části ojedinělý a navazoval na brněnskou Vesnu, tamní dámský spolek, který založil lyceum a také rovněž průmyslovou školu pro dívky a ženy toužící po vzdělání. Pro brněnskou Vesnu pracoval známý architekt Dušan Samuel Jurkovič. Podle brněnského vzoru spolupracoval budějovický spolek Ludmila se zdejším

Pohled na budovy lycea, penzionátu a pokračovací školy.
Foto: archiv autora

známým architektem Josefem Pfeffermannem, který vypracoval velmi moderní projekt zprvu jen pro lyceum, později i pro penzionát a pokračovací školu. Mezi působením brněnské Vesny a její budějovickou „příbuznou“ jsou i další vývojové paralely, avšak tato vycházka za historií se zaměří jen na českobudějovické školy pro dívky a ženy z jižních Čech a přilehlých regionů. Počátky snah o školní vzdělávání

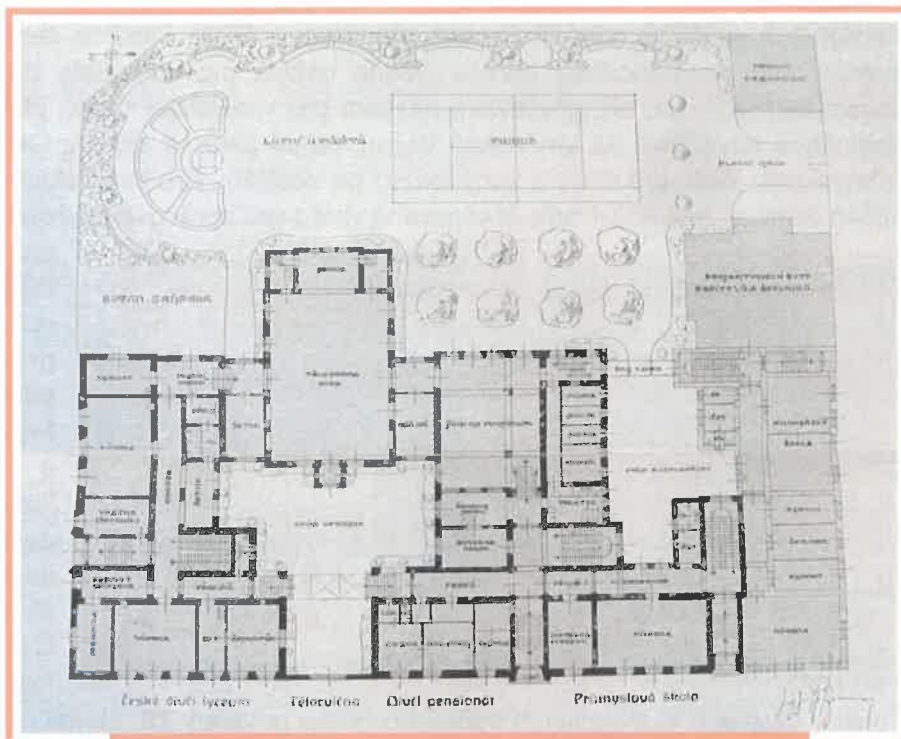
dívek v Českých Budějovicích sahají do druhé poloviny 19. století. Díky založení ženského spolku Ludmila v roce 1885 získaly tyto snahy konkrétní podobu. Kromě podpory vzdělávání dívek a žen si spolek předsevzal podporovat tehdy obvyklé vzdělávání ve zpěvu, domácích pracích, péči o materiální prospěch chudých dívek a podporu dobročinných akcí. Od roku 1887 byla započata výuka na vyšší dívčí škole pokračovací pro 33 dívek. Dle vzpomínek Františka Husáka, jednoho z významných ředitelů lycea, tak byla zčásti završena snaha zejména Augusta Zátky, který si dobře uvědomoval, že: „Žena jest stejně jako muž nositelkou českého života, že její tvůrčí vůle nemůže a nesmí býti vyřazena, nýbrž že jest jí nutno pouze disciplinovati a naučiti odolné vytrvalosti.“ Snad na toukách Šumavou, kde se setkávali pokrokoví budějovičtí mužové, dozrál nápad na zřízení dívčího lycea, čili gymnázia, kde by měly dívky možnost studovat a připravit se k dalšímu studiu či na výkon řady jiných povolání. Jana Zátková, manželka Augusta Zátky pak ve spolku Ludmila návrh na zřízení lycea podpořila. V červnu 1903 bylo získáno povolení a schválen statut i učební osnova. Díky vynikajícímu vzoru brněnské Vesny získal budějovický spolek Ludmila povolení velmi rychle. Dobré přípravě jistě napomohla exkurze do škol brněnské Vesny, kde se celá budějovická delegace seznámila s chodem dívčích škol velmi zevrubně díky ochotnému a erudovanému brněnskému řediteli Františkovi Marešovi. V Českých Budějovicích na Pražské silnici v domě č. p. 337 zvaném „Stará Englovna“, byla zahájena výuka dívčího lycea

Obálka šesté výroční zprávy dívčího lycea.
Foto: archiv autora

Vesna. Předtím v stejné budově sídlilo Jirsíkovo gymnázium, které se z Englovny přestěhovalo do vlastní nové budovy. Osudy českobudějovických škol byly hodně propojené nejen díky jejich zakladatelům, ale také kvůli prostoru a stěhování do budovy pro větší počet žáků. Horlivým příprávkám a zahájení provozu dívčího lycea sekundoval i zmiňovaný brněnský ředitel Mareš, který byl do Budějovic pozván, aby pomohl při překonávání prvních provozních obtíží. Již tehdy prováděl první adaptační práce ing. Josef Pfeffermann, tudíž je zde patrná kontinuální spolupráce vyplývající nejen z jeho postavení, ale ze společně podporovaného cíle. Učebny pro dívky byly zařízeny školním nábytkem, který zakoupil továrník a poslanec Josef Brdlík ze Žirovnice. V září 1903

bylo do první a čtvrté třídy lycea přijato celkem 68 žákyň. Českobudějovické lyceum pro dívky bylo až do roku 1924 jedinou školou tohoto druhu v Čechách. Díky nárůstu zájmu o vzdělávání dívek se začalo uvažovat o stavbě nové budovy. Na podzim roku 1906 byla dokončena stavba nové budovy na rohu Husovy ulice, kde je dnes Obchodní akademie. Plány na stavbu zpracoval ing. Josef Pfeffermann, přičemž tentýž architekt navrhl další nutné dostavby nutné pro rozrůstající se lyceum, potřebný penzionát a dále se rozvíjející dívčí školu pokračovací. Finančně školu zajišťoval spolek Ludmila. Jeho členky

Celkový plán areálu zpracovaný ing. Josefem Pfeffermannem.
Foto: archiv autora

s pomocí svých manželů, často významných osobností společenského, politického a hospodářského života, musely uspořádat řadu náborových a propagačních akcí, aby byl dostatek žákyň. Lyceum pečovalo o celkové zajištění dívek. Proto bylo nutné postavit vlastní penzionát. Jeho stavba začala v září 22. 9. 1908 a navazovala nejen časově, ale i prostorově na lyceum. Penzionát poskytoval dívkám nejen ubytování, ale také pečoval o jejich kulturní vyžití a podporoval jejich další vzdělávání. Součástí výuky a výchovy dívek byla také tělesná výchova. Neboť byl nedostatek vhodného místa pro hodiny tělocviku, rozhodlo se vedení školy a spolku postavit i vlastní tělocvičnu, kterou by využívaly studentky lycea i pokračovací školy. Tělocvična se začala stavět na jaře roku 1909, přičemž od ledna 1910 byla nová tělocvična v provozu. Ve stejné době se přistavěla i nová budova pro dívčí průmyslovou a odbornou školu, která byla dokončena o několik měsíců později, na podzim roku 1910. Odborná škola pro ženská povolání se do nové budovy přestěhovala v prosinci roku 1910. Průmyslová škola byla definitivně dostavěna v roce 1911. Téhož roku byla také dle projektu architekta Josefa Pfeffermanna zřízena zahrada, umístěná za školou, která sloužila nejen k výchově pěstování rostlin, ale také k odpočinku. V rámci aktivního odpočinku a sportovního vyžití byl vybudován také tenisový kurt. Přístavby ve směru k Mlýnské stoce byly schváleny a provedeny v letech 1927 – 1928. Další rozvoj lycea a odborné školy pro dívky pokračoval a po druhé světové válce byl v roce 1948 značně pozměněn v souvislosti s novým školským a politickým uspořádáním. Dnešní Obchodní akademie a Střední zdravotnická a Vyšší zdravotnická škola České Budějovice sídlí v původních prostorách dívčího lycea Vesna a dívčí pokračovací školy mají také své dlouhé a velmi zajímavé dějiny a obě školy by si jistě zasloužily vycházku jen za jejich vlastní historií.